

O ÚDOLÍ ZVANÉM "V GOTHARDĚ"

Tam v bilichovských lesích, směrem k zapomenutým troskám starobylého hradu Zerotína, prostírá se tiché údolí. Rikávalo se mu Gothardův dolík a dnes již jen místní název "v Gothardě" připomíná divnou věštbu z dávno minulých dob, která se už jen v paměti staříků zachovala. "Až bude nejhůř," utěšoval se dříve lid z okolních vesnic, "utečeme do dolíku gothardského, abychom alespoň životy zachránili. Tam ještě nikdy nevnikla noha nepřitele a Bůh dá, nikdy tam ani nevkročí."

Náš příběh začíná v rozbřesku krutého rána 21. června 1621.

Pod popravčím lešením na staroměstském

doktora Jesenia hodně otupilo ostří katova meče. Čtyři meče a tři oprátky potřeboval kat Jan Mydlář toho hrůzného červnového do-

poledne a třikrát dovolili páni exekutoři unavenému katovi odpočívat. Kolik z těch odsouzených znal osobně, nejlépe snad doktora Jesenia. Před každým švihem meče, šeptala katova ústa za šarlatovou kuklou: "Odpusť bratře!" a odsouzenec tiše odpovídal: "Je ti odpuštěno, jen povinnost svou po křesťansku vykoněj." Druhý den ukončil kat nikde dosud nevidanou exekuci za jazyk přibitím Mikuláše Divíše a vymrskáním dalších tří odsouzenců z města. Evropa se otřásla hrůzou a země česká hořce plakala. Po čase pak staroměstský kat z Prahy zmizel.

Podle pověsti, utekl se pražský kat právě do bilichovských lesů a v jeskyni lesního údolí žil po dlouhá léta sám, doprovázen pouze věrným psem. Lid z okolních vsí jej znal pod jménem Gothard a kdykoliv se podivná dvojice v některé ze vsí objevila, lidé jim vycházeli vstříc, se zvědavostí a také s potřebným jídlem, za které Gothard vždy poctivě zaplatil.

"Nyní stále se Gothard usídlil v úkrytu za Žirotinem a Bilichovem. Jen za čas vždy

opouštěval černý bor a na místech určitých scházel se s vystěhovalci, líče jim útrapy a bídu lidí osířelého. Ti znali ryzou povahu jeho, nešťátili se ho; vždyť nosil jim zprávy z té drahé země otcovské. Věděli, že jest jako strážce všem, jimž žije poblížku. Vždyť nebyla pověst o něm omezena jen na Žirotin, Bilichov a dědiny sousední. O panu Gothardovi daleko mluvíváno se po Čechách, a nikdo nenašel se v dobrém, upřímném lidu tom, kdo by za zlato vykonal na starci službu ji-

dáskou. Za ducha jakéhos, za ochránce svého jej považovali, zvláště ti, co jen o něm slychali." vypráví Václav Beneš Třebitzký v povídce Gothardův dolík.

Když potom v roce 1639 vtrhli do země Švédové, uchránil Gothard před jejich oddílem, vedeným jedním z českých emigrantů, Tejnici před vyplněním. Ukryl také obyvatel-

le Tejnice a stejně tak osadníky z dalších okolních vesnic ve svém údolí. Tam přežili hrůzy cizáckých vpádů a uchránili si alespoň holé životy.

Po dlouhé zimě z roku čtyřicátého na jednáctýřicátý vyjeli sedláci bilichovští do lesa pro dříví na stavbu nových obydlí. U starého dubu našli tělo již mrtvého Gotharda, oděné v šarlatovém šatu kata a strážené věrným psem.

A příběh dovyprávím opět slovy miláčka lidu, spisovatele Václava Beneše Třebitzkého.

"Druhý den od samého rána již ubíraly se po okolí pověsti o smrti Gothardově s podivnými smyslenkami a všickni téměř, co tehdyž ukryli se v dolíku a žili s ním, šli mu na pohřeb. Po celé délce hemžilo se ouzlabinou lidu, kupičko se v hustém davu kolem dubu, pod nímž na bujně, zelené trávě Gothard dřímával věčný sen. Na tváři jeho spočíval tichý, nebeský mír, lehce as dokonal. Každý podíval se mu v obličej a starší křížem poznamenali mrtvolu, neděsili se ho. Vždyť co dobrého prokázal jim, zapuzovalo ony city, jež o řemesle popravce až dosud mimovolně v prsou lidských vznikají. Mnoho lidu bylo při exekuci staroměstské a dobře si tam povšimli onoho muže obrovského, co vykonával krvavé dílo to a věsil jednotlivé údy popravených na rozcestích. Byl mu Gothard podoben, napadlo jim to. Však že by on to byl, to nikdo si nikdy na mysl nepřipustil.

Pod dubem hrob vykopali, uložili tam Gotharda v svátečním jeho kroji a temně zahučely lesní rohy hudců, co sešli se sem z vůkolí, poslední počtu vzdání muži dobrému, šlechtnému. Sta očí slzami povlhlo, jako kdyby na otcovskou rakev poslední hroudu spouštěli. Se slunce západem pak bylo zde zase ticho, hrobové ticho pod tím dubem roz-

ložtým, jehož větve dosud truchlivě šuměly nad čerstvým, osamotnělým rovem staroměstského popravce. A pes jeho povzdý za noci žalostně vyl, daleko slychali pronikavé zvuky jeho, a mrazivá hrůza projela údy každého, kdo za chvíli těch poblížku dolíka se bral.

Několik neděl po pohřbu starcově pes zce-

Starý pozdrav z Bilichova

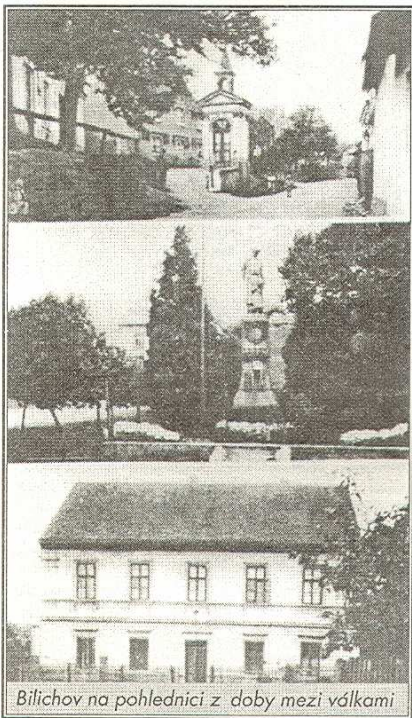
peněl. Vedle hrobu jeho, jež jarní kvítí a kapradí zdobily, vykopal jámu kdos a zahrabal tam věrného druha Gothardova. Ani smrt jich neodloučila."

Taková se tedy dochovala pověst o místě zvaném "na Gothardě". A není jediná. Také příběh z doby ještě starší, z konce 13. století, situoval Beneš Třebitzký částečně do údolí, později zvaném Gothardův dolík. Příběh o prvních odpadlích římsko-katolického náboženství, kteří hledali v údolí azyl v době po smrti Přemysla Otakara II. v bitvě na Moravském poli, najdete v jeho spisech pod názvem Bludaři.

Jindřich Hulínský uvádí v knize Město Slaný, jeho kraj a památnosti následující: "Opodál Bilichova, v hlubokých lesích je dolina zvaná "Gothard", v níž dle pověsti scházeli se čeští bratři, aby hájili svou víru a práva svého národa. Dle pověsti zpracované V. Benešem Třebitzkým, stávala na zadním cípu doliny tvrz s kostelíkem. V údolí gothardském trávil prý léta svého stáří kat Mydlář, popravčí českých pánů po bitvě bělohorské."

Pověst o tvrzi a kostelíku "na Gothardě" jsem zatím nenašel, v bilichovských zápisích kronikáře J. Smída se Gothardův pes nazývá Cikán. A to je prozatím vše, co jsem o tomto tajuplném místě dohledal.

S poděkováním panu Václavu Adlerovi za zapůjčení starých bilichovských pohlednic
Libor Dobner

Bilichov na pohlednici z doby mezi válkami

REPROFOTO KAREL VÍDMANSKÝ

rynku stály otevřené rakve, připravené přimout těla osmdvaceti českých pánů, výkvětu českého panstva, šlechty a měšťanstva.

Sedmadvacet rakví bylo při hrozném staroměstské exekuci naplněno, jen jeden jediný, staříků Jan Theodor Sixt z Ottersdorfu, dostal milost v doživotním žaláři. Čtyři meče potřeboval mistr popravčí na setnutí čtyřia dvaceti hlav a utěti desítky rukou, kterým byly tresty odsouzených, před vlastní popravou nebo po ní, zostřeny. Také rozčtvrcení těla